

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

Nr

443

1. Obiekt

WILLA PODMIEJSKA

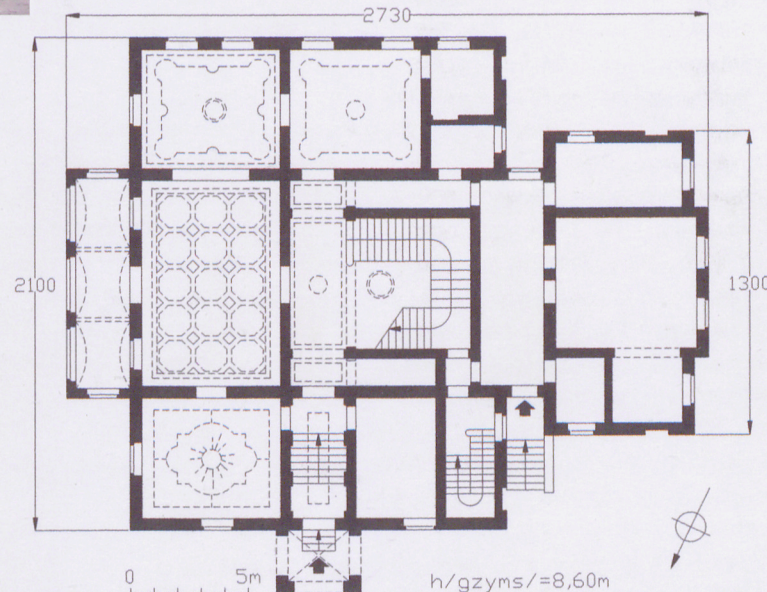
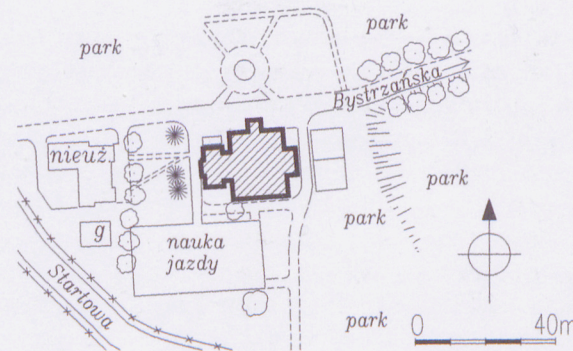
2. Czas powstania

ok. 1890 r. (przed 1902)

3. Miejscowość

BIELSKO-BIAŁA

11. Zdjęcie, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

ul. Bystrzańska 52
43-300 Bielsko-Biała

nr ewidencyjny działki: 1009

nr ks hip.: Mikuszowice Śl. lwh 101

5. Przynależność administracyjna

województwo śląskie
powiat grodzki Bielsko-Biała
gmina Bielsko-Biała

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Mikuszowice Śląskie (Nikelsdorf)

7. Przynależność administracyjna przed 01.01.1999

województwo bielskie
gmina Bielsko-Biała

8. Właściciel i jego adres

gmina Bielsko-Biała; budynek w zarządzie ADM 5, ul. Z. Krasińskiego 5
43-300 Bielsko-Biała

9. Użytkownik i jego adres

nieużytkowany

10. Rejestr zabytków

nr

2888 z 25.11.2009

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

Mikuszowice to wieś wzmiankowana od końca XIII w., położona po obu stronach rzeki Białej. W XIV w. miejscowość uległa podziałowi, ze względu na ustanowienie na Białej granicy między księstwami: cieszyńskim i oświęcimskim, a następnie między Polską a Czechami. Część lewobrzeżna wsi uzyskała wtedy nazwę Mikuszowice Śląskie, w przeciwieństwie do prawobrzeżnych Mikuszowic Krakowskich. W XIX w. Mikuszowice Śląskie stały się wsią letniskową, z dominującą zabudową willową, stanowiącą na ogół własność bogatych bielszczan.

Inicjatorem budowy willi w tzw. Lesie Cygańskim, był Edward Zipser, bogaty fabrykant bielski, potomek założyciela jednej z pierwszych w Małopolsce manufaktur włókienniczych. Zakład założony w 1826 r. w Mikuszowicach Krakowskich, w 1846 r. został przekształcony w fabrykę. Zipser wznosił willę naprzeciwko fabryki, w Mikuszowicach Śląskich. Projektantem budynku był zapewne znany bielski budowniczy **Emanuel Rost senior**, autor m.in.: przebudowy wieży zamkowej oraz projektów szkoły katolickiej, ratusza a także budynków willowych: willi własnej (1889), Wenzla, Zipsera. Willa Zipsera została wzniesiona w stylu eklektycznym, architekt nadał jej w bryle kostium francuskiego baroku (wzory francuskiej architektury willowej popularne stały się w Europie po 1871 r.), jednak w detalu architektonicznym i ornamentyce pozostał wierny ulubionej formie neorenesansowej w odmianie manieryzmu niderlandzkiego. Budowla powstała prawdopodobnie ok. 1890 r., na pewno przed rokiem 1902, z którego pochodzi wpis w księgach wieczystych.

Willa do 1945 r. pozostawała własnością Zipserów. Po II wojnie światowej przejęta przez skarb państwa polskiego, została zaadaptowana na internat ośrodka szkolno-wychowawczego dla dzieci specjalnej troski. Od czasu przeniesienia ośrodka do nowo wzniesionego budynku (lata 90-te XX w.), obiekt stoi pusty, ulegając postępującej degradacji.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA. Bielsko-Biała — miasto na prawach powiatu, położone na Pogórzu Śląskim, nad rzeką Białą; siedziba władz gminnych i powiatowych i główne miasto aglomeracji bielskiej.

Opisywana willa usytuowana jest w pd. części dzisiejszego miasta Bielsko-Biała, na terenie dzielnicy Mikuszowice Śląskie, dawnej samodzielnej wsi, włączonej w granice miasta w 1968 r. Budowla zlokalizowana została na zadrzewionym terenie parkowo-leśnym, stanowiącym pozostałość dawnego Lasu Cygańskiego, popularnego od XIX w. obszaru rekreacyjno-leśnego, którego główna część rozciąga się obecnie na pd.-zach. od willi. Willa znajduje się po zach. stronie ul. Bystrzańskiej, drogi wylotowej na Szczyrk, przy skrzyżowaniu z dochodzącą do niej, niewielką ul. Startową. Budynek zajmuje rozległą zadrzewioną działkę, sąsiadującą od pn. z terenem należącym do hotelu Vienna Park.

Ściany. Ściany zewnętrzne murowane z cegły pełnej, od wewnątrz tynkowane; cokół kamienny z regularnych ciosów o rustykowanych licach (lub okładziny imitującej ciosy); na zewnątrz ściany otynkowane w partii przyziemia, w wyższych kondygnacjach licowane żółtą cegłą okładzinówką w wątku główkowym. Bogaty detal architektoniczny o formach neomanierizmu niderlandzkiego i neobaroku francuskiego murowany z cegły, otynkowany (gzymsy, kolumny, aediculowe obramienia okienne, słupki balustrad, portyk, itp.) oraz wyrabiany w tynku i narzucie (rustyka, profilowania, denticuli, obramienia i zworniki okienne, dekoracja ornamentalna w płycinach podokiennych i w nadprożach okien, dekoracja trzonów kolumn, balustrady, konsole gzymsu głównego, itp.) oraz metalowy (w strefie dachów ozdobne *oeil de boeuf* y i ażurowe balustrady, w oknach kraty koszarowe).

Ściany wewnętrzne murowane z cegły pełnej, tynkowane. Zachowany częściowo oryginalny detal sztukatorski ścian (sien z podziałami arkadowymi, pilastry westybulu), okładzina z oryginalnych płytek glazurowanych na zapleczu kuchennym (przybudówka zach.) oraz fragmenty oryginalnej boazerii płycinowej (salon wsch.). W części pozostałych pomieszczeń kondygnacji naziemnych współczesne olejne lamperie, boazerie z płyt wiórowych a w sanitariatach płytki ceramiczne; na piętrze liczne współczesne ściany działowe, czesioowo murowane z cegły dziurawki, częściowo w lekkiej konstrukcji szkieletowej z płytami z dykty.

Sklepienia i stropy. Kondygnacja piwnic nakryta stropami ceramicznymi odcinkowymi na belkach stalowych lub sklepieniami odcinkowymi. Podcien wejścia głównego sklepiony krzyżowo. W kondygnacjach naziemnych ceramiczny strop odcinkowy na belkach stalowych nakrywa tylko trzyosiowe wnętrze werandy wsch., pozostałe sale i pokoje obu kondygnacji nakryte stropami płaskimi (prawdopodobnie stropy Kleina?). Stropy, z wyjątkiem zaplecza gospodarczego, z bogatą dekoracją stiukową o motywach ornamentalnych i figuralnych, prezentujących różne formy stylistyczne, od renesansu (strop westybulu wzbogacony figuralną polichromią), poprzez manieryzm niderlandzki (plastyczny, pseudokasetonowy strop salonu wsch. z masywnymi rozetami) i barok (scena z Apollem w rydwanie w pomieszczeniu wsch. ryzalitu wejściowego), po rokoko (drobne motywy roślinne, różyczki, wstążeczki, kratka regencyjna, *rocaille* i koguci grzebienie, igrające putta); podziały ramowe stropów profilowane z klasycznymi motywami ornamentalnymi: jajownik, wawrzyn w różnych układach, perełkowanie, akant, palmetki. Nieliczne stropy pozbawione dekoracji, gładko tynkowane (zaplecze kuchenne, sanitariaty).

Wieżba dachowa. Konstrukcja dachu drewniana, wieżba płatwiowo-kleszczowa na czterech rzędach stolców i ściance kolankowej; skrajne stolce połączone kleszczami, między stolcami środkowymi rozpory z zastrzałami w płaszczyźnie więźarów; konstrukcja zmieczowana w kierunku kalenicowym.

Pokrycie dachowe. Dachy pokryte papą (połacie o małym kącie nachylenia) i czerwoną dachówką bitumiczną (stromo połacie dolne); obróbki blacharskie z blachy ocynkowanej malowanej antykorozyjnie.

14. Kubatura 5690 m ³	15. Powierzchnia użytkowa 1035 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne willa podmiejska	17. Użytkowanie obecne nieużytkowany
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja ☞ po 1945 r. — remont i adaptacja budynku na potrzeby internatu ośrodka szkolno-wychowawczego (zakres prac nieznan) ☞ 1986 r. — remont instalacji wod.-kan. i c.o. o nieznanym zakresie prac; remont elewacji, połączony z malowaniem elewacji ☞ 1996 r. — remont dachu, kominów i obróbek blacharskich ☞ 2003 r. — naprawa i konserwacja kotłów c.o.; przegląd okresowy przewodów kominowych, kontrola instalacji odgromowej, kontrola szczelności instalacji gazowej <u>Dokumentacja techniczna:</u> <ul style="list-style-type: none"> Opinia techniczna dotycząca stanu technicznego budynku internatu w zakresie konstrukcji obiektu, pomieszczeń podstawowych i pomocniczych, w tym kotłowni. Bielsko-Biała ul. Bystrzańska 52., opr. J. Kozuła, Bielsko-Biała 2004 Inwentaryzacja instalacji wod.-kan., CWU, C.O., gazu wraz z kotłownią gazową., 1984 (<i>nieudostępniona</i>) Projekt kolorystyki budynku (<i>nieudostępniona</i>) 		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Zachowany rzut, bryła, zasadniczy układ wnętrza, wystrój zewnętrzny i, w dużym stopniu, bogaty wystrój i wyposażenie wnętrza. Stan techniczny budynku niezadowolający. Brak izolacji pionowej i poziomej powoduje zawilgocenie ścian w partii cokołu i piwnic. Nieszczelne rynny i rury spustowe są powodem licznie występujących zacieków i plam wilgoci; w wielu miejscach stałe oddziaływanie opadowe spowodowało korozję tynków, które odpadają na dużych powierzchniach, odsłaniając ceglany mur; zawilgocenia są również powodem miejscowych uszkodzeń gzymsów i detalu architektonicznego elewacji. Pokrycie dachowe nieszczelne, powoduje w kilku miejscach przenikanie wody opadowej do wnętrza budynku – widoczne zacieki w narożnikach pomieszczeń piętra. Wnętrza zaniedbane, na piętrze wtórnie podzielone ścianami działowymi; zniszczone podłogi i mozaiki parkietowe; na stropach widoczne liczne pęknięcia tynków. Stolarka okienna nieoryginalna, uszkodzone oryginalne drzwi wejścia głównego; brak okienek piwnicznych. 20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie <ul style="list-style-type: none"> proponuje się wpisanie obiektu wraz z zachowanym wystrojem i wyposażeniem do rejestru zabytków i objęcie pełną opieką konserwatorską remont kapitalny budynku: remont dachu (przegląd i naprawa więźby połączona z konserwacją drewna przed wilgocią i porażeniem biologicznym; wymiana pokrycia dachowego); przegląd rynien i rur spustowych, połączony z ewentualną naprawą i wymianą niesprawnych elementów; założenie izolacji pionowej budynku; osuszenie ścian; remont elewacji: oczyszczenie ceglanej licówki, naprawa tynków zewnętrznych, połączona z renowacją detalu architektonicznego, wymalowania zewnętrzne; remont i modernizacja instalacji; wymiana stolarki okiennej, montaż okien piwnicznych, wymiana drzwi wejścia bocznego, konserwacja drzwi wejścia głównego; renowacja podłóg i mozaik parkietowych; naprawa schodów zewnętrznych; renowacja elementów metalowych (balustrady, kraty); remont adaptacyjny i modernizacja wnętrza, z zachowaniem oryginalnej dyspozycji i wystroju pomieszczeń zagospodarowanie obiektu uporządkowanie otoczenia 	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

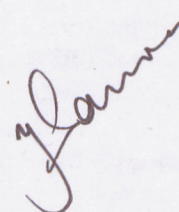
24. Uwagi różne.

25. Opracowanie karty ewidencyjnej (data podpis)

tekst ..... PDZ ALMA 20.10.2009
(data i podpis)

plany i rysunki ..... PDZ ALMA 20.10.2009
(data i podpis)

zdjęcia ..... PDZ ALMA 20.10.2009
(data i podpis)

miejsce przechowywania negatywów: archiwum autora

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisu prawa autorskiego

22. Bibliografia

Bielsko-Biała. Studium konserwatorskie architektury i urbanistyki., opr. PKZ Kraków, Z. Beiersdorf, B. Krasnopolski, Kraków 1976 (mpis w arch. WUOZ Katowice Oddz. Bielsko-Biała)

E. CHOJECKA, Architektura historyzmu w Bielska-Białej. [w:] Z dziejów sztuki Gór-nego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego., p. red. E. Chojeckiej, Katowice 1982, str. 103-115

E. CHOJECKA, Architektura i urbanistyka Bielska-Białej 1855-1939. Katowice 1987

J. POLAK, M. TOMICZEK, Bielsko-Biała na starej fotografii., Bielsko-Biała. 1991

E. CHOJECKA, Miasto jako dzieło sztuki. Architektura i urbanistyka Bielska-Białej do 1939 r., Bielsko-Biała 1994

<http://www.bielsko.biala.pl/1883>,artykuły: A. GAWEL, Walka o zabytki.

<http://www.bielsko.biala.pl/1665>,artykuły: S. HOROWSKI, Były sobie wille trzy.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

E. CHOJECKA, Miasto jako .. ., op. cit., fot. 64: willa Edwarda Zipsera, proj. Emanuel Rost sen. (?), ok. 1880, przed 1902

27. Załączniki

- * wkładka nr 1: cd. opisu; spis fotografii;
- * wkładka nr 2: zdjęcia;
- * wkładka nr 3: zdjęcia
- * wkładka nr 4: zdjęcia
- * wkładka nr 5: zdjęcia

1. Miejscowość	BIELSKO-BIAŁA	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) oraz adres WILLA PODMIEJSKA ul. Bystrzańska 52	6. Zawartość wkładki cd. opisu
2. Gmina	BIELSKO-BIAŁA		
3. Powiat	BIELSKO-BIAŁA		
4. Województwo	śląskie		

Posadzki i podłogi. W piwnicach posadzki terakotowe z kwadratowych płytek w kolorach czerwonym i kremowym, układanych w szachownicę; płytki terakotowe stanowią również wykończenie posadzek sieni, westybulu, klatek schodowych, korytarzy i zaplecza kuchennego – płytki 8-boczne, białe łączone mniejszymi niebieskimi oraz fakturowane, kremowe, z szarymi geometrycznymi motywami dekoracyjnymi. Pokoje i sale z podłogami drewnianymi parkietowymi, w salonach przyziemia i piętra zniszczona mozaika parkietowa. Na strychy posadzka z cegieł ceramicznych.

Schody. *Schody zewnętrzne.* Gospodarcze wejście pn.-zach. poprzedzone prostym biegiem schodów z bloków kamiennych, bieg schodowy oparty z jednej strony o cokół, z drugiej ujęty w kamienny murek, zwieńczony ozdobną metalową balustradą.

Schody wewnętrzne. Na całej szerokości wąskiej sieni szeroki bieg schodów betonowych o stopniach z noskami. Reprezentacyjna klatka schodowa usytuowana w centralnym westybulu; schody trójbiegowe francuskie, oparte o ściany westybulu, ze stopniami terazzo, i biegami ujętymi jednostronnie w ozdobną metalową ażurową balustradę. Boczna klatka schodowa w narożniku pn.-wsch., żelbetowa, dwubiegowa powrotna ze spocznikami i balustradą metalową z prętów o trzonach prostych i spiralnych. Schody do piwnicy jednobiegowe proste, betonowe z poręczami przy ścianie.

Otwory. *Otwory okienne* w kształcie prostokątów stojących, ujednolicone w obu naziemnych kondygnacjach pod względem wymiarów i proporcji, rozmieszczone rytmicznie, stanowią istotny element podziału ścian i podkreślają tektonikę budynku. Otwory przyziemia pozbawione obramień, ujęte w plastyczne boniowanie przyziemia, na piętrze obramienia okienne zróżnicowane. W trzech elewacjach korpusu aediculowe – pary manierystycznych kolumn jońskich z rollwerkowikartuszą dekoracją trzonów, dźwigające odcinki pełnych belkowań z wyładowanymi gzymsami i fryzami o motywie uproszczonych tryglifów i metop. Nad werandą wsch. i podcieniem pn. otwory w arkadowych obramieniach ze zblendowanymi pełnołukowymi zamknięciami arkad, wypełnionymi dekoracją ornamentalną. W elewacji zach. korpusu i przybudówki okna ujęte tynkowymi profilowanymi obramieniami uszatymi ze zwornikami, w korpusie zwieńczone alternacyjnym układem prostych i trójkątnych naczółków, w przybudówce – tylko naczółkami prostymi. Weranda wsch. oświetlona od frontu trzema dużymi otworami okiennymi o zamknięciach pełnołukowych, ujętymi w arkadowe obramienia. Otwory okienne przyziemia zabezpieczone zewnętrznymi ozdobnymi kosзовymi kratami metalowymi; niektóre z otworów wtórnie zblendowane (elewacja Zach. korpusu, elewacje boczne przybu-

dówki). Otwory okienne piwnic w osiach, duże, o proporcjach kwadratów, z częściowo zachowanymi ozdobnymi kratami; w połaciach dachowych ozdobne oeil de boeuf, y akcentujące osie środkowe i skrajne. Stolarka okienna wtórna, drewniana, okna dwu- i trzyskrzydłowe, skrzynkowe ze ślemieniem przechodzącym w krzyżu pozornym; w otworach piwnicznych brak stolarki, niektóre prowizorycznie przesłonięte dyktą lub kawałkami blachy.

Otwory drzwiowe zewnętrzne. Główne wejście do budynku ulokowane na osi środkowej elewacji pn., obudowane jednoosiowym podcieniem arkadowym. Otwór drzwiowy smukły, prostokątny, zamknięty pełnołukowo. Drzwi oryginalne – dwuskrzydłowe prostokątne z nadświetlem, ramowo-płycinowe, przeszklone w górnych płycinach zamkniętych pełnołukowo, zabezpieczone ozdobną kratą metalową z inicjałami właściciela (E.Z.) wplecionymi w arabeskowy ornament, w dolnych płycinach pełne; skrzydła drzwiowe opierane dekoracją architektoniczną; wydętne nadświetle w formie pełnego belkowania oddziela półokrągłe nadświetle zabezpieczone kratą. Pn.-zach. otwór wejścia bocznego wysoki, prostokątny, drzwi współczesne typowe, dwuskrzydłowe, opierane listwami, górna część otworu zasłonięta dyktą.

Otwory drzwiowe wewnętrzne. Zachowana prawie w całości urozmaicona oryginalna stolarka drzwiowa; otwory drzwiowe prostokątne, w ciągach komunikacyjnych większe, w pokojach i salach nieco mniejsze, w pomieszczeniach pomocniczych, sanitariatach w typowych wymiarach. Drzwi dwu- i jednoskrzydłowe, ramowo-płycinowe, pełne, w ramowo-płycinowych ościeżynach, w salach reprezentacyjnych ozdobione stiukowymi lub drewnianymi supraportami z dekoracją ornamentalną roślinną i figuralną o formach rokokowych (putta, uskrzydłone główki puttów, muszle, kwiaty). Przejście z sieni do korytarza przyziemia w kształcie wysokiego prostokąta, w którym dwuskrzydłowe prostokątne drzwi z prostokątnym nadświetlem; górne, większe płyciny przeszklone, z podziałami kwaterowymi, dolne płyciny pełne, dekorowane ośmiobocznymi rautami. Salon wsch. połączony z narożnym pokojem pd.-wsch. szerokim przejściem o proporcjach prostokąta leżącego, w którym czteroskrzydłowe, ramowo-płycinowe drzwi składane. Współczesne otwory drzwiowe w typowych wymiarach, z typowymi jednoskrzydłowymi drzwiami płytowymi.

RZUT. Korpus willi założony na planie prostokąta o krępych proporcjach, wydłużonego nieco w osi pn.–pd. Do korpusu przylega od wsch. 3-osiowa wydłużona prostokątna weranda środkowa a od pn., akcentujący oś środkową korpusu, jednoosiowy arkadowy podcień na planie kwadratu, który osłania główne wejście do budynku. Od zach. dobudowano równoległą prostokątną dużą przybudówkę gospodar-

czą, połączoną z korpusem węższym, wydłużonym, prostokątnym łącznikiem, w którym boczne wejście pn.

BRYŁA. Budynek wolnostojący, o przysadzistej i rozłożystej, ciężkiej bryle. Willa dwukondygnacyjna, w całości podpiwniczona, złożona z dwóch zasadniczych elementów: kubicznego korpusu i, dobudowanej do niego od zach. dwukondygnacyjnej przybudówki, połączonej z korpusem wąskim łącznikiem. Obie części budynku nakryte własnymi dachami mansardowymi, urozmaiconymi w dolnych połaciach oeil de boeufami, z górnymi połaciami dachowymi oddzielonymi wydatnymi gzymсами i ażurowymi ozdobnymi balustradami metalowymi. Korpus rozczłonkowany jedno-kondygnacyjną środkową 3-osiową werandą wsch., oraz jednoosiowym środkowym podcieniem arkadowym wejścia głównego w fasadzie pn., które zamknięte tarasami z ażurową masywną balustradą na murowanych słupkach. Trzy osie okienne nad werandą lekko cofnięte względem zryzalitowanych osi skrajnych; oś środkowa fasady wysunięta ponad podcieniem w formie nieznacznego ryzalitu. Przybudówka zach. artykułowana w elewacji zach. prostokątnym dwuosiowym i dwukondygnacyjnym ryzalitem środkowym.

ELEWACJE. Podstawowe zasady kompozycji, dekoracji i artykulacji analogiczne we wszystkich elewacjach. Różnią się one między sobą ilością osi okiennych i sposobem rozczłonkowania i nagromadzeniem elementów dekoracyjnych. Widoczna jest przy tym hierarchizacja elewacji, z których wsch. i pn. (fasada) o kompozycji bogatszej niż elewacje pd. i zach. Kompozycja wszystkich elewacji oparta jest na zasadzie symetrii i osiowości. Elewacje dwukondygnacyjne na wysokim kamiennym cokole z rustykowanych ciosów, mieszczącym kondygnacji wysokich piwnic. Przyziemie z wydatnym wypukłym boniowaniem płytowym, z licami płyt gładkimi i fakturowanymi; druga kondygnacja licowana żółtą cegłą w wątku główkowym; narożniki elewacji boniowane na całej wysokości, w drugiej kondygnacji boniami gładkimi i wypukłymi w układzie alternacyjnym. Kondygnacje rozdzielone profilowanym gzymsem kordonowym i zwieńczone wydatnym gzymsem parapetowym, wspartym na akantowych konsolach poprzedzonych ząbkowaniem. Gzys podokienny drugiej kondygnacji, wraz z gzymsem kordonowym, wydzielają strefę wypełnioną prostokątnymi płycinami, płyciny ław okiennych ujęte konsolowymi postumentami kolumn i pilastrów obramień okiennych, wypełnione neomanierystyczną dekoracją z ornamentu okuciowego, z motywem kół i lilijek. Otwory okienne w rytmicznym układzie, akcentującym osie środkowe elewacji, w przyziemiu pozbawione obramień, na piętrze w obramieniach aediculowych, z wyjątkiem elewacji zach. Aedicule kolumnowe z pełnymi belkowaniami, fryzami z uproszczonych tryglifów i metop i wyładowanymi gzymсами; kolumny jońskie, z trzonami dekorowanymi neomanierystycznym ornamentem okuciowo-kartuszym. Otwory części środkowych elewacji pn. i wsch. wyróżnione aediculami arkadowymi na pilastrach.

Elewacja pn. – fasada – w korpusie 3-osiowa, z akcentującym oś środkową głównym otworem drzwiowym poprzedzonym arkadowym jednoosiowym, jednokondygnacyjnym podcieniem arkadowym, który zwieńczony masywną ażurową balustra-

dą tarasu na prostopadłościennych słupkach; balustrada z kolistymi prześwitami ujętymi w obramienie z ornamentu okuciowego (motyw analogiczny do dekoracji w płycinach podokiennych). Oś środkowa w drugiej kondygnacji nieznacznie zryzalitowana, z boniowaniem narożnikowym i otworem drzwi balkonowych, ujętym w arkadowe obramienie; arkada pilastrowa pełnolukowa, ze zblendowanym zamknięciem, w którym dekoracja ornamentalna, w postaci kartuszy z kampanulami i girlandami owocowymi. Elewacja *przybudówki zach.* cofnięta, połączona z korpusem jednoosiowym łącznikiem z bocznym otworem wejściowym, poprzedzonym biegiem prostych schodów; w przyziemiu dwuosiowa, ze zblendowanym zach. otworem okiennym, w górnej kondygnacji ślepa.

Elewacja wsch. – 3-członowa; w przyziemiu rozczłonkowana 3-osiową werandą, nad którą taras z masywną balustradą na prostopadłościennych słupkach; balustrada z kolistymi prześwitami w ujęciu ornamentu okuciowego. Weranda prześwietlona dużymi, pełnolukowo zamkniętymi otworami okiennymi w płytkich prostokątnych wnękach, rozdzielonych lizenami o płycinowych trzonach, postumenty lizen ozdobione rautami, arkadowe obramienia otworów spięte zwornikami. Skrajne osie elewacji zryzalitowane, z boniowanymi narożnikami, flankując trzyosiową część środkową. Otwory części środkowej w obramieniach arkadowych z pilastrami i zblendowanymi zamknięciami pełnolukowych arkad, wypełnionymi dekoracją ornamentalną z kartuszami i girlandami owocowymi.

Elewacja pd. – w korpusie 5-osiowa, z osią środkową akcentowaną rytmem otworów okiennych, stanowiących główny element artykulacji ściany; wszystkie otwory okienne piętra w jednolitych obramieniach w formie aedicul kolumnowych. Elewacja *przybudówki zach.* analogiczna do elewacji przeciwległej.

Elewacja zach. – elewacja *przybudówki* 4-osiowa, artykułowana dwuosiowym środkowym ryzalitem prostokątnym o boniowanych narożnikach. Otwory okienne piętra w profilowanych obramieniach uszatyh ze zwornikami, zwieńczonych prostymi naczółkami, w ławach okiennych prostokątne płyciny. Fragmenty elewacji *korpusu* 2-osiowe w przyziemiu i 3-osiowe w drugiej kondygnacji; otwory okienne piętra w uszatyh profilowanych obramieniach ze zwornikami, okna środkowe zwieńczone naczółkami trójkątnymi, boczne – prostymi; otwory osi skrajnych przyziemia i dwóch osi zewnętrznych piętra zblendowane.

WNĘTRZE. Układ wnętrz regularny, trzytraktowy w obu osiach, ze środkową wąską sienią i głównym korytarzem w osi podłużnej. Korytarz oddziela wsch. trakt pomieszczeń reprezentacyjnych. Centralnie ulokowano obszerny westybul z trójbiegową klatką schodową, prowadzącą na piętro. Część zach. korpusu i duża przybudówka zach. połączona z nim wąskim łącznikiem służą celom gospodarczym i pomocniczym, zlokalizowano tu boczną klatkę schodową i sanitariaty, a w przybudówce – zaplecze kuchenne. Do części gospodarczej prowadzą dwa wąskie korytarzyki, ujmujące westybul od pn. i pd.

1. Miejscowość	BIELSKO-BIAŁA	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) oraz adres	6. Zawartość wkładki
2. Gmina	BIELSKO-BIAŁA	WILLA PODMIEJSKA ul. Bystrzańska 52	cd. opisu; spis fotografii; zdjęcia
3. Powiat	BIELSKO-BIAŁA		
4. Województwo	śląskie		

WYPOSAŻENIE. Zachowany bogaty wystrój zewnętrzny elewacji oraz, w znacznej części, bogaty wystrój wnętrz, na który składają się: stolarka drzwiowa zewnętrzna i wewnętrzna wraz z supraportami, zróżnicowana dekoracja sztukatorska ścian i stropów, polichromia figuralna stropu westybulu (putta w medalionach), figuralna dekoracja sztukatorska stropu pokoju pn.-wsch. (Apollo w rydwanie), balustrady i kraty metalowe, mozaiki parkietowe (w złym stanie). Wystrój eklektyczny, prezentuje formy stylistyczne manieryzmu niderlandzkiego, baroku i rokoka.

INSTALACJE: c.w. (własna kotłownia), wodociągowa i kanalizacyjna (sieć miejska), elektryczna oświetleniowa i siłowa, gazowa, c.o. (własna kotłownia gazowa), odgromowa, telefoniczna.

SPIS FOTOGRAFII

1. Willa, widok od pn.-wsch.
2. Zach fragment korpusu fasady.
3. Willa, widok od pn.-zach.
4. Willa, widok od pd.-zach.
5. Elewacja pd.
6. Elewacja wsch.
7. Otwór wejścia głównego.
8. Okno drugiej kondygnacji.
9. Ozdobna krata okienna.
10. Sień.
11. Westybul z klatką schodową.
12. Górny hol.
13. Górny hol, widok na łącznik.
14. Boczna klatka schodowa.
15. Pokój w trakcie wsch. piętra.
16. Pokój w trakcie wsch. przyziemia.
17. Strop westybulu.
18. Polichromia stropu westybulu – tondo z puttem.
19. Strop pokoju w trakcie pd. przyziemia.
20. Salon wsch.
21. Strop pokoju pn.-wsch.
22. Strop w pokoju na piętrze.
23. Strop w pokoju na piętrze.
24. Pomieszczenie piwniczne.
25. Fragment strychu – wieżba dachowa.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

1. Miejscowość	BIELSKO-BIAŁA	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) oraz adres WILLA PODMIEJSKA ul. Bystrzańska 52	6. Zawartość wkładki zdjęcia
2. Gmina	BIELSKO-BIAŁA		
3. Powiat	BIELSKO-BIAŁA		
4. Województwo	śląskie		

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

WKLADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTEKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

ZAŁĄCZNIK NR 4

1. Miejscowość	BIELSKO-BIAŁA
2. Gmina	BIELSKO-BIAŁA
3. Powiat	BIELSKO-BIAŁA
4. Województwo	śląskie

5. Obiekt (nazwa jak w karcie) oraz adres

WILLA PODMIEJSKA
ul. Bystrzańska 52

6. Zawartość wkładki

zdjęcia

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

1. Miejscowość	BIELSKO-BIAŁA	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) oraz adres	6. Zawartość wkładki
2. Gmina	BIELSKO-BIAŁA	WILLA PODMIEJSKA ul. Bystrzańska 52	zdjęcia
3. Powiat	BIELSKO-BIAŁA		
4. Województwo	śląskie		

22.

23.

24.

25.

